

Poglavlje 51

Λουκιανοῦ Περὶ τοῦ Ἐνυπνίου ἤτοι Βίος Λουκιανοῦ 9

O tekstu

Djelo *San* ili *Lukijanov život* (Περὶ τοῦ Ἐνυπνίου ἤτοι Βίος Λουκιανοῦ) Lukijanova je autobiografija i glavni je izvor za poznavanje piščeva života. Lukijan opisuje pokušaj svojih roditelja da ga obrazuju za kipara i klesara. Prvi dan u kiparskoj radionici neslavno je završio: mladi Lukijan ošteti je vrijedan komad mramora. Te je noći usnuo san u kojem mu pristupaju personifikacije kiparstva (Ἑρμογλυφικὴ τέχνη) i obrazovanja (Παιδεία), koje se otimaju za njega. Slijedi govor Obrazovanja u liku lijepe i elegantne žene, za razliku od muškobanjaste i prljave personifikacije kiparstva.

Pročitajte naglas grčki tekst.

Luc. Somnium sive vita Luciani 9

“Ἐγὼ δέ, ὦ τέκνον, Παιδεία εἰμὶ ἤδη συνήθης σοι καὶ γνωρίμη, εἰ καὶ μηδέπω εἰς τέλος μου πεπείρασαι. ἡλίκᾳ μὲν οὖν τὰ ἀγαθὰ ποριῆ λιθοξόος γενόμενος, αὕτη προείρηκεν· οὐδὲν γὰρ ὅτι μὴ ἐργάτης ἔσῃ τῷ σώματι πονῶν κἂν τούτῳ τὴν ἅπασαν ἐλπίδα τοῦ βίου τεθειμένος, ἀφανῆς μὲν αὐτὸς ὢν, ὀλίγα καὶ ἀγεννηῆ λαμβάνων, ταπεινὸς τὴν γνώμην, εὐτελής δὲ τὴν πρόοδον, οὔτε φίλοις ἐπιδικάσιμος οὔτε ἐχθροῖς φοβερὸς οὔτε τοῖς πολίταις ζηλωτός, ἀλλ’ αὐτὸ μόνον ἐργάτης καὶ τῶν ἐκ τοῦ πολλοῦ δήμου εἷς, αἰεὶ τὸν προὔχοντα ὑποπτῆσσω καὶ τὸν λέγειν δυνάμενον θεραπέων, λαγῶ βίον ζῶν καὶ τοῦ κρείττονος ἔρμαιον ὢν· εἰ δὲ καὶ Φειδίας

ἢ Πολύκλειτος γένοιο καὶ πολλὰ θαυμαστὰ ἐξεργάσαιο, τὴν μὲν τέχνην ἅπαντες ἐπαινέσονται, οὐκ ἔστι δὲ ὅστις τῶν ἰδόντων, εἰ νοῦν ἔχοι, εὔξαιτ' ἂν σοὶ ὅμοιος γενέσθαι· οἷος γὰρ ἂν ἦς, βάνασος καὶ χειρῶναξ καὶ ἀποχειροβίωτος νομισθήσῃ.

Ἦν δ' ἐμοὶ πείθη, πρῶτον μὲν σοὶ πολλὰ ἐπιδείξω παλαιῶν ἀνδρῶν ἔργα καὶ πράξεις θαυμαστάς καὶ λόγους αὐτῶν ἀπαγγελῶ, καὶ πάντων ὡς εἰπεῖν ἔμπειρον ἀποφανῶ, καὶ τὴν ψυχὴν, ὅπερ σοὶ κυριώτατόν ἐστι, κατακοσμήσω πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς κοσμήμασι — σωφροσύνη, δικαιοσύνη, εὐσεβεία, πραότητι, ἐπιεικεία, συνέσει, καρτερίᾳ, τῷ τῶν καλῶν ἔρωτι, τῇ πρὸς τὰ σεμνότατα ὀρμῇ· ταῦτα γὰρ ἐστὶν ὁ τῆς ψυχῆς ἀκήρατος ὡς ἀληθῶς κόσμος. λήσει δέ σε οὔτε παλαιὸν οὐδὲν οὔτε νῦν γενέσθαι δέον, ἀλλὰ καὶ τὰ μέλλοντα προόψει μετ' ἐμοῦ, καὶ ὅλως ἅπαντα ὅποσα ἐστί, τά τε θεῖα τά τ' ἀνθρώπινα, οὐκ εἰς μακρὰν σε διδάξομαι.”

Analiza i komentar

Ἐγὼ δέ, ὦ τέκνον, Παιδεία εἰμί
 ἤδη συνήθης σοὶ καὶ γνωρίμη,
 εἰ καὶ μηδέπω
 εἰς τέλος
 μου πεπεύρασαι.

Ἐγὼ § 205

δέ usporedni suprotni veznik § 515.2, povezuje rečenicu s prethodnom

ὦ τέκνον § 82

Παιδεία § 90; imenica kao dio imenskog predikata, Smyth 910

εἰμί εἰμί biti, 1. l. sg. ind. prez. akt. § 315, bilj. 2; glagol kao kopula, dio imenskog predikata, otvara mjesto imenskoj dopuni Smyth 909

συνήθης § 153; συνήθης τινι; pridjev kao dio imenskog predikata, Smyth 910

σοὶ § 205

γνωρίμη § 103; pridjev kao dio imenskog predikata, Smyth 910

εἰ καὶ kombinacija veznika uvodi dopusnu rečenicu, § 480

εἰς τέλος do kraja, sasvim; § 153; εἰς + a. § 419

μου § 205

πεπειράσσαι πειράω τινός kušati što, iskušavati što; 2. 1. sg. ind. perf.
medpas.

ἡλίκα μὲν οὖν τὰ ἀγαθὰ
ποριῆ
λιθοξόος γενόμενος,
αὕτη προεΐρηκεν·

οὐδὲν γάρ
ὅτι μὴ ἐργάτης ἔσῃ
τῷ σώματι πονῶν
κἂν τούτῳ
τὴν ἄπασαν ἐλπίδα
τοῦ βίου
τεθειμένος,

ἀφανῆς μὲν αὐτὸς ὢν,
ὀλίγα καὶ ἀγεννῆ λαμβάνων,
ταπεινὸς τὴν γνώμην,
εὐτελῆς δὲ τὴν πρόοδον,
οὔτε φίλοις ἐπιδικάσιμος
οὔτε ἐχθροῖς φοβερὸς
οὔτε τοῖς πολίταις ζηλωτός,
ἀλλ' αὐτὸ μόνον ἐργάτης
καὶ τῶν ἐκ τοῦ πολλοῦ δήμου εἷς,
ἀεὶ τὸν προὔχοντα ὑποπτήσων
καὶ τὸν λέγειν δυνάμενον θεραπεύων,
λαγῶ βίον ζῶν
καὶ τοῦ κρείττονος ἔρμαιον ὢν·

εἰ δὲ καὶ Φειδίας ἢ Πολύκλειτος γένοιο
καὶ πολλὰ θαυμαστὰ ἐξεργάσαιο,
τὴν μὲν τέχνην ἅπαντες ἐπαινέσονται,
οὐκ ἔστι δὲ ὅστις
τῶν ἰδόντων,
εἰ νοῦν ἔχει,
εὔξαιτ' ἂν
σοὶ ὅμοιος γενέσθαι·

οἷος γὰρ ἂν ᾗς,
βάνουσος καὶ χειρῶναξ καὶ ἀποχειροβίωτος
νομισθήσῃ.

ἡλίκα § 219

οῦν zaključna čestica § 519.7: dakako

ἡλίκα μὲν... Ἦν δ' ἐμοὶ... koordinacija rečenica s pomoću čestica μὲν... δέ...

τὰ ἀγαθὰ § 103; poimeničenje članom § 373

ποριῇ πορίζω pripraviti, pribaviti, 2. l. ind. fut. med., atički futur § 263

λιθοξόος § 82

γενόμενος γίγνομαι postati, nastati, n. sg. m. r. ptc. aor. med.

αὕτη § 213.2

προείρηκεν προλέγω ranije reći, 3. l. sg. ind. perf. akt.

οὐδὲν γὰρ sc. προείρηκεν

οὐδὲν § 224.2

γὰρ § 517

ὅτι μὴ osim

ἐργάτης § 100; imenica kao dio imenskog predikata, Smyth 910

ἔσῃ εἰμί biti, 2. l. sg. fut. (med.); glagol kao kopula, dio imenskog predikata, otvara mjesto imenskoj dopuni Smyth 909

τῷ σώματι § 123

πονῶν πονέω mučiti se, n. sg. m. r. ptc. prez. akt.

κάν = καί + ἐν; kraza § 66

τούτῳ § 213.2

τὴν ἐλπίδα § 123

ἅπασαν § 193

τοῦ βίου § 82

τεθειμένος τίθημι staviti, polagati; n. sg. m. r. ptc. perf. medpas.

ἀφανῆς § 153

- ἀφανῆς μὲν... εἰ δὲ καὶ Φειδίας... koordinacija rečeničnih članova s pomoću
čestica μὲν... δέ...
- αὐτὸς § 207
- ὦν εἰμί biti; n. sg. m. r. ptc. prez. akt. § 315.2
- ὀλίγα § 103
- ἀγεννή § 153
- λαμβάνων λαμβάνω uzeti; n. sg. m. r. ptc. prez. akt. § 231
- ταπεινός... εὐτελής δέ... koordinacija česticom δέ
- ταπεινός § 103
- τὴν γνώμην § 90; γνώμη „intelektualne mogućnosti” (ili slično); akuzativ
obzira § 389
- ταπεινός τὴν γνώμην po intelektualnim mogućnostima (koje ti djelatnost
pruža) beznačajan
- εὐτελής § 153; konotacija je ovdje negativna, „bezvrijedan” (ili slično tomu)
- τὴν πρόοδον § 82, § 83, akuzativ obzira § 389
- εὐτελής δὲ τὴν πρόοδον po mogućnostima napredovanja (koje ti djelatnost
pruža) bezvrijedan
- οὔτε φίλοις... οὔτε ἐχθροῖς... οὔτε τοῖς πολίταις... koordinacija rečeničnih
članaka s pomoću veznika; uočite paralelizam u redosljedu i vrsti riječi
- φίλοις § 103, ovisno o ἐπιδικάσιμος
- ἐπιδικάσιμος § 103, § 106; otvara mjesto dativu; za značenje vidi LSJ s. v.
- ἐχθροῖς § 103
- φοβερὸς § 103
- τοῖς πολίταις § 100
- ζηλωτός § 103
- τῶν ἐκ τοῦ πολλοῦ δήμου ovisno o εἶς, dijelni genitiv § 395; član τῶν po-
imeničuje prijedložni izraz ἐκ τοῦ πολλοῦ δήμου § 82, § 196; ἐκ + g.
§ 424
- εἶς § 224
- προὔχοντα προέχω nadvisivati; a. sg. m. r. ptc. prez. akt., koronida § 16,
kraza § 66
- ὑποπτήσων ὑποπτήσω τινά bojati se koga, puzati pred kime; n. sg. m. r.
ptc. prez. akt.
- τὸν δυνάμενον δύναμαι moći; a. sg. m. r. ptc. prez. medpas., poimeničeni
particip § 499.2
- λέγειν λέγω govoriti; inf. prez. akt., dopuna participu δυνάμενον
- θεραπεύων θεραπεύω τινά služiti koga, ulagivati se komu; n. sg. m. r. ptc.
prez. akt.
- λαγὼ § 111
- βίον § 82
- ζῶν ζῶ (ζάω) živjeti; n. sg. m. r. ptc. prez. akt. § 244

- τοῦ κρείττονος § 202, poimeničenje članom § 373
 ἔρμαιον § 82
 ὄν εἰμί biti, n. sg. m. r. ptc. prez. akt. § 315, bilj. 2
 εἰ veznik uvodi potencijalnu pogodbenu protazu § 477, apodoza je eventual-
 na § 479
 Φειδίας § 100
 ἦ § 514
 Πολύκλειτος § 82
 γένοιο γίγνομαι postati, nastati; 2. l. sg. opt. aor. med.
 πολλὰ § 196
 θαυμαστὰ § 103
 ἐξεργάσαιο ἐξεργάζομαι izraditi; 2. l. sg. opt. aor. med.
 τὴν μὲν τέχνην... οὐκ ἔστι δὲ... koordinacija rečeničnih članova s pomoću
 čestica μὲν... δέ...
 τὴν τέχνην § 90
 ἅπαντες § 193
 ἐπαινέσονται ἐπαινέω hvaliti; 3. l. pl. ind. fut. med. s aktivnim značenjem
 ἔστι εἰμί postojati (ovdje u egzistencijalnom značenju), οὐκ ἔστι... ὅστις ne-
 ma nikoga tko...; 3. l. sg. ind. prez. akt. § 315, bilj. 2
 ὅστις § 217
 τῶν ἰδόντων ὀράω gledati, g. pl. m. r. ptc. aor. akt.; dijelni genitiv § 395
 εἰ veznik uvodi potencijalnu pogodbenu rečenicu § 477
 νοῦν § 107, § 108.1a
 ἔχοι ἔχω imati; 3. l. sg. opt. prez. akt.
 εὔξαιτ' εὔχομαι htjeti (otvara mjesto infinitivu); 3. l. sg. opt. aor. med.,
 elizija § 68
 γενέσθαι γίγνομαι postati, nastati; inf. aor. med.
 οἶος § 219
 γὰρ postpozitivni usporedni uzročni veznik § 517
 ἄν § 489, bilj. 4; § 486
 ἦς εἰμί biti, 2. l. sg. konj. prez. akt. § 315, bilj. 2
 βάνασος § 103, § 106
 χειρῶναξ § 123
 ἀποχειροβίωτος § 103, § 106
 νομισθήση νομίζω smatrati, 2. l. sg. ind. fut. pas., otvara mjesto imenskoj
 dopuni

Ἦν δ' ἐμοὶ πείθῃ,
 πρῶτον μὲν
 σοι
 πολλὰ
 ἐπιδείξω
 παλαιῶν ἀνδρῶν
 ἔργα
 καὶ πράξεις θαυμαστάς καὶ λόγους αὐτῶν ἀπαγγελῶ,
 καὶ πάντων
 ὡς εἰπεῖν
 ἔμπειρον ἀποφανῶ,
 καὶ τὴν ψυχὴν,
 ὅπερ σοι κυριώτατόν ἐστι,
 κατακοσμήσω
 πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς κοσμήμασι
 — σωφροσύνη, δικαιοσύνη, εὐσεβεία, πραότητι, ἐπι-
 εικεία, συνέσει, καρτερίᾳ,
 τῷ
 τῶν καλῶν
 ἔρωτι,
 τῇ
 πρὸς τὰ σεμνότατα
 ὀρμῇ·
 ταῦτα γὰρ ἐστὶν
 ὁ τῆς ψυχῆς ἀκήρατος
 ὡς ἀληθῶς
 κόσμος.

Ἦν veznik uvodi eventualnu pogodbenu rečenicu, § 474, § 476

δ' usporedni suprotni veznik § 515.2; elizija § 68

ἐμοὶ § 205

πείθῃ πείθω nagovarati, *medijalno* biti nagovoren, vjerovati; 2. l. sg. konj. prez. medpas.

πρῶτον μὲν... λήσει δέ σε koordinacija rečenica s pomoću čestica μὲν... δέ...

- πρῶτον § 223, § 204
 σοι § 205
 πολλὰ § 196
 ἐπιδείξω ἐπιδείκνυμι pokazati; 1. l. sg. ind. fut. akt.
 παλαιῶν § 103
 ἀνδρῶν § 146, § 149
 ἔργα § 82
 πράξεις § 165
 θουμαστὰς § 103
 λόγους § 82
 αὐτῶν § 207
 ἀπαγγελῶ ἀπαγγέλλω javljati, pripovijedati; 1. l. sg. ind. fut. akt.
 πάντων § 193; ovisno o ἔμπειρον
 ὡς εἶπεῖν tako reći (*frasa*); λέγω reći, inf. aor. akt. § 327, § 496
 ἔμπειρον § 103, § 106; ἔμπειρός τινος (otvara mjesto dopuni u genitivu)
 ἀποφανῶ ἀποφαίνω učiniti (koga kakvim); 1. l. sg. ind. fut. akt.
 ὅπερ § 216, odnosna zamjenica uvodi odnosnu rečenicu § 481
 σοι § 205
 κυριώτατόν § 197, za naglasak § 39, § 40
 ἐστι εἰμί biti, 3. l. sg. ind. prez. akt. § 315, bilj. 2
 κατακοσμήσω κατακοσμέω urediti; 1. l. sg. ind. fut. akt.
 πολλοῖς § 196
 ἀγαθοῖς § 103
 κοσμήμασι § 123
 σωφροσύνη § 90
 δικαιοσύνη § 90
 εὐσεβεία § 97
 πραότητι § 123
 ἐπεικειά § 97
 συνέσει § 165
 καρτερία § 90
 τῷ ἔρωτι § 123
 τῶν καλῶν § 103, objektivi genitiv § 394
 πρὸς τὰ σεμνότατα § 197; πρὸς + a. § 435C; poimeničenje članom § 373
 τῇ ὀρμῇ § 90
 ταῦτα § 213.2
 γάρ usporedni uzročni veznik § 517
 ἐστίν εἰμί biti, 3. l. sg. ind. prez. akt. § 315, bilj. 2
 ὁ κόσμος § 82
 τῆς ψυχῆς § 90
 ἀκήρατος § 103, § 106

ὡς § 221

ἀληθῶς § 204

λήσει δέ σε

οὔτε παλαιὸν οὐδὲν

οὔτε νῦν γενέσθαι δέον,

ἀλλὰ καὶ τὰ μέλλοντα προόψει μετ' ἐμοῦ,

καὶ ὅλως ἅπαντα

ὅποσα ἐστί,

τά τε θεῖα τά τ' ἀνθρώπινα,

οὐκ εἰς μακρὰν

σε διδάξομαι.

λήσει λανθάνω τινά biti skriven od koga; 3. l. sg. ind. fut. akt., otvara mjesto σε: neće ti promaknuti (fraz)

σε § 205

οὔτε... οὔτε... usporedni sastavni veznici § 513.4

παλαιὸν § 103

οὐδὲν § 224.2, § 510

γενέσθαι γίγνομαι postati, nastati; inf. aor. med.

δέον δεῖ treba (bezlično), otvara mjesto dopuni u infinitivu; n. sg. s. r. ptc. prez. akt.

ἀλλὰ usporedni suprotni veznik § 515.1

τὰ μέλλοντα μέλλω namjeravati, biti određen od sudbine; n. pl. s. r. ptc. prez. akt., poimeničeni particip § 499.2

προόψει προσοράω pred sobom vidjeti, predvidjeti; 2. l. sg. ind. fut. med.

μετ' ἐμοῦ § 205, μετά + g. § 430, elizija § 68

ὅλως § 204

ἅπαντα § 193

ὅποσα § 219

ἐστί εἰμί biti; 3. l. sg. ind. prez. akt. § 315, bilj. 2

τά θεῖα § 103, poimeničenje članom § 373

τά ἀνθρώπινα § 103, poimeničenje članom § 373

τε... τ'... usporedni sastavni veznici § 513.2, elizija § 68

εἰς μακρὰν zadugo (priložni izraz); § 103; εἰς + a. § 419

σε § 205

διδάξομαι διδάσκω τινά τι podučavati koga čemu; 1. l. sg. ind. fut. med., § 32.9; § 386